

MTK Pohjois-Suomi

Lausunto keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta

asianumero VN/16951/2020

Ei lausuttavaa
Yhdyn esitykseen, ei muuta lausuttavaa
Yhdyn toiseen lausuntoon
 Lausun suunnitelmasta allaolevien alaotsikoiden alle

Suunnitelman tavoitteet

1 Suunnitelman tavoitteet – avovastaus

Suunnitelman tarve on taustoitettu selkeillä kuvauksilla EU:n ilmastolain sisällöstä ja komission 55-valmiuspaketin esityksistä. Kunnianhimoista kansainvälistä ilmastopolitiikkaa tulee harjoittaa niin, että jokainen maa hoitaa oman osuutensa. EU:n valmiuspaketin toimeenpanon tulee perustua 1) luonnontieteellisiin kriteereihin ja 2) kansalliseen laskentaan päästöistä ja poistumista (hiilensidonta). Vain näin saavutetaan maanomistajille, jäsenmaille ja luonnolle reilu toimintatapa.

Taakanjakosektorin päästövähennystavoitteet ja toimet, jotka ovat suunnitelman ydintä, ottavat huomioon Suomelle esitetyt kiristyvät 50 %:n päästövähennykset taakanjakosektorille. Kiristys perustuu BKT/asukas jakotapaan eikä kustannustehokkuuteen. Tämä on tuotava suunnitelman tavoitteissa kriittisesti huomioon. Taakanjakosektorin kiristyneen päästövähennystavoitteen johdosta päästökuilu taakanjakosektorin toimille arvioidaan olevan noin 5,6 Mt:n (CO₂-ekv), kun lähtökohtana on 21 Mt nettonielu. Näin nettonielulla on väljennetty päästöjä tuottavien sektoreiden päästövähennystavoitteita, kun ilmastopolitiikan painopisteen tulee olla fossiilisten päästöjen vähentämisessä. MTK korostaa, että maankäyttösektorin nielujen rooli on nähtävä tasapainottavana ja siinä aktiivisen metsien hoidon ja käytön merkitys on ratkaisu, joka jatkuu yli keskipitkän aikavälin.

Oleellista kaikissa toimissa on, että ne ovat realistisia ja tasapuolisia. Suomella tulee olla kunnianhimoiset tavoitteet, mutta siten, etteivät ne vaaranna kilpailukykyämme. Suomen ilmastopolitiikan linjan on perustuttava tieteeseen ja sen myötä yhteisesti hyväksytyihin laskentaperusteisiin niin hiilinieluista, hiilen sidonnasta kuin päästöistä. Maa- ja metsätalous ovat ainoat luonnonmukaisesti hiiltä sitovat toimialat, minkä vuoksi niiden toimintaedellytyksiä tulee kaikin tavoin edistää, ei estää eikä haitata.

Liikenne

2a Liikenteeseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Yhdyn tämän osa-alueen esitettyihin lisätoimiin
 Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä
Tälle osa-alueelle pitäisi esittää vähemmän ilmastotoimia
En ota kantaa tähän osa-alueeseen

2b Liikenne – avovastaus

Suomen käytännön toimet biokaasun lisäämiseksi liikenteessä ovat jääneet vähäisiksi. Suomen tulee sekä kansallisessa että EU-politiikassa ajaa vahvemmin aidosti uusiutuvan biokaasun liikennekäytön lisäystä. Biokaasua voidaan tuottaa hyödyntämällä monia maatalouden ja elintarviketeollisuuden jakeita, jolloin se parantaa em. toimialojen kykyä vastata ilmastohaasteisiin. Biokaasun edistäminen ei ole vain ympäristöpolitiikan vastuulla, vaan siihen tulee panostaa myös monilla muilla politiikkasektoreilla. Fossiilisten polttoaineiden käyttöä tulee korvata biokaasulla etenkin sellaisilla alueilla, joissa biokaasun tuotantoon on erityistä potentiaalia. Biokaasun käyttöä voitaisiin lisätä myös työkoneissa ja näin ollen vähentää niissä käytettäviä fossiilisia polttoaineita. Tämä koskee nähdäksemme etenkin maataloutta, josta löytyy myös biokaasupotentiaali.

Lisäksi biokaasun jakelu etenkin maaseudulla on tärkeää. Silloin se on lähellä sen tuotantoa, ja polttoaineen kuljetuskustannuksia voidaan pienentää.

Biokaasutavoite edellyttää myötävaikutusta muilla politiikan alueilla, kestävyysvaatimusten lainsäädännössä sekä selkeyttä kestävyysjärjestelmien ohjeistuksessa.

Maatalous

3a Maataloutteen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Yhdyn tämän osa-alueen esitettyihin lisätoimiin

X Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää vähemmän ilmastotoimia

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

3b Maatalous – avovastaus

Suunnitelman maataloutteen liittyvät kysymykset ovat olennaisia. MTK Pohjois-Suomi haluaa tuoda tiedoksi, että MTK-järjestö on [ilmasto-ohjelmallaan](#) (2018) sekä yhdessä SLC:n kanssa LUKE:lla teettämän [maatalouden ilmastotiekartan](#) (2020) avulla esittänyt ratkaisuja ilmastoneutraaliin tulevaisuuteen.

Koska maataloudessa, kuten metsätaloudessa, kasvien yhteyttämällä saadaan luonnollisesti poistettua hiilidioksidia ilmakehästä, taakanjakosektorin näkymää on arvioitava myös pelloilla kehittyvien hiilipoistumien kautta, mikä on suunnitelmassa otettu huomioon. Siten suunnitelman on vahvistettava tai vähintään jätettävä optiot maaperän ja kasvillisuuden hiilensidonnalle kunnianhimon lisäämiseksi. Tämä näkemys on linjassa myös komission 55-valmiuspaketin AFOLU-sektoriesityksen kanssa. Maan kasvun merkitystä ei tule rajata ilmastopoliittikan ulkopuolelle.

Muistutamme, että maankäyttöön ja kasvillisuuden hyödyntämiseen maanviljelyssä kohdistuvat rajoittavat toimet eivät voi saada sijaa tässä suunnitelmassa. Ensinnäkin hyvistä viljelykäytännöistä säädetään erikseen CAP:n ehdollisuusvaatimuksissa ja kansalliset kasvilajivalinnat ovat osa yhteistä maatalouspolitiikkaa (CAP). Toiseksi viljelysmaille ja ruuantuotannolle on esitetty lukuisia lisätoimia vailla riittävää vaikutusarviointia. Syynä on mittava tietovaje, joka tulisi suunnitelmassa ilmetä paremmin. Tutkimukseen perustuvan suunnitelman kunnianhimon lisäämisen tarve on ilmeinen eikä epävarmuutta saa peittää. Kunnianhimon lisääminen maatalouden osalta tarkoittaa maatalouden hiilensidontamahdollisuuksien parempaa tunnistamista ja vahvempia toimenpiteitä niiden edistämiseksi. Rajoittavat toimet eivät edistä sen enempää maatalouden perustehtävää eli ruoan tuottamista eivätkä myöskään ilmastotavoitteita, jos maatalouden harjoittaminen ei ole taloudellisesti kannattavaa. Tällä hetkellä elintarvikeketju ei ota huomioon maatalouden kustannuksia eikä maatalouden tuottamien tuotteiden laatu- eikä ympäristökäytöitä tuotteiden hinnoittelussa. Käytännössä kauppa Suomessa maksaa halvinta mahdollista hintaa ja kaikki suomalaisen maatalouden vahvuudet ilmaston, eläinten hyvinvoinnin ja laadun osalta menevät kaupan kautta kuluttajille kaupantekijäisinä. Ei lainsäädännöllä eikä hallinnolla tule lisätä maatalouden ruoan tuottamiselle lisätaakkaa, mitä se ei pysty taloudellisesti kantamaan.

Maatalouden päästövähennysten todentaminen ja ruokaturva

Suunnitelmassa todetaan hyvin (s. 101), että “maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistoimia suunniteltaessa tulee tunnistaa ruuan tuotannon merkitys koko yhteiskunnalle ja varmistaa, että esitettävät toimet eivät uhkaa kansallista ruokaturvaa”. Haluamme muistuttaa, että on myös varmistettava riittävät tutkimusresurssit vaikutusarviointiin ja kasvihuonekaasuinventarion siten, että maatalouden vaikutus päästökehitykseen voidaan tulevaisuudessa todentaa kokonaisvaltaisesti ja luonnonmukaisesti.

Suunnitelmaluonnos kuvaa maataloussektorin haastavaa asemaa todeten (s. 66), että “Pääsääntöisesti LULUCF-sektorille on helpompi löytää päästövähennyskeinoja kuin maataloussektorille. Maataloussektorilla keinojen tulisi keskittyä kotieläinten ruuansulatukseen ja lantaan sekä peltojen lannoitukseen liittyviin päästöihin. Näiden toteuttaminen voi olla haastavaa ilman tuotannon vähenemistä.”

Haluamme muistuttaa, että suunnitelmassa on kriittisesti tarkasteltava maan satoisuuden suhdetta lannan ja lannoituksen tai kalkituksen käyttöön, jotka nyt raportoidaan päästöinä samoin kuin hyvien satojen kasvintähteet (s. 69). Laskentaa on suunnitelmallisesti tarkennettava siten, että viljelymenetelmien merkitys maaperäpäästöjen ja biomassan hiilensidonnin erotukseen (nettopäästö) tulee todennettua. Pohjoisen sijainnin takia, 60 asteen pohjoispuolella toteutuva maanviljely vaatii työkalupakkiin mahdollisimman laajasti maanmuokkaus- sekä kylvömenetelmiä myös jatkossa. Uupuvat maaperän maalaji- ja tutkitut viljelymenetelmäkohtaiset emissio- ja hiilidioksidit on saatava mahdollisimman pian käyttöön, mikä on suunnitelmassa ja ennen kaikkea tutkimuksen kautta todettava.

Huomautamme, että satoisuuden ja maan käytön resurssitehokkuuden merkitys jää suunnitelmassa todentamatta tai aliarvioidaan. Satoisuuden kehitys voisi olla ylipäättään merkittävämpää, sillä 2,5 %:n lisäisyys tuntuu turhan vaatimattomalta. Täsmäviljelyyn viittaus on välttämätöntä, mutta vaatisi perustaksi ja edellytykseksi maan kasvukunnon, viljavuuden, kasvinjalostuksen sekä IPM- kasvinsuojelun sekä tasapainoisen, kasvin tarpeenmukaisen lannoituksen merkityksen korostamisen. Näitä maankäytön resurssitehokkuutta ja ilmastokestävyyttä edistäviä toimia kuvaa [MTK-SLC:n maaperäohjelma](#) (2021), ja ne ovat edellytyksenä myös 4 promillen aloitteelle, johon viitattu nykytoimena (s. 68).

Kosteikkoviljelyn osalta tarvitaan lisää tutkimustietoa ja pilotointia. Vedenpinnan säätelystä aiheutuvat kustannukset tulee olla tiedossa ja säätelyyn tarvittavaa osaamista tulee olla tarjolla. Tämä vaatii tutkimustietoa esimerkiksi säätelyyn ja kuivatukseen liittyvien viiveiden hallitsemiseksi. Runsaiden sateiden ja sen myötä hallitsemattomien vesimäärien tuomat haasteet kosteikkoviljelyyn tulisi tunnistaa ja tähän riskiin kehitettävää tekniikkaa ja toimintatapoja tulisi edistää ennen kosteikkoviljelyn lisäämistä.

Kun nurmimäärää lisätään, tulee arvioida sen vaikutukset säilörehutuotantoon, nurmimassan hyödynnettävyyteen sekä vaikutukset ravinteiden määrään pellossa. Muidenkin kuin rehuksi tarkoitettujen nurmien lisääntyminen voi olla uhka laadukkaiden ja hiilitehokkaiden säilörehunurmien tuottamiseen. YMP:n toimenpiteissä koskien esimerkiksi kesantoja nurmien laatuun ei ole mahdollista tehdä riittävästi panostuksia, jotta se olisi säilörehuksi kelpaavaa. Siksi tulee arvioida, nurmipinta-alan kasvattamisen riskit laadukkaaseen nurmirehun tuottamiselle. Lisäksi suunnitelmassa tulee näkyä kasvavan nurmimäärän hyödyntäminen. Mikä osa lisäyksestä voidaan ohjata rehuksi, mikä esimerkiksi energiantuotantoon ja mikä jää peltoon ravinteeksi ja orgaaniseksi aineeksi. Tässä tulee huomioida pitkäaikaiset vaikutukset: ravinteet kertyvät pellon pintakerrokseen, jolloin huuhtoumariski kasvaa. Huuhtoumariski korostuu, jos pelloilla on käytössä salaojitus tai peruskuivatuksen ylläpitoon ja kunnostamiseen ei ole kannusteita.

Peltojen toimivan peruskuivatuksen merkitys osana peltojen pohjaveden pinnan nostoja ja lisääntyvää säättösalojitusta tulee arvioida. Samalla tulisi huomioida peruskuivatuksen nykytila Suomessa.

Kotieläinten ruoansulatuksen optimointi päästövähennystavoitteiden näkökulmasta ei ole yksinkertaista eikä suoraviivaista. Dieetin säätämisen vaikutukset ovat moninaiset ja muistutamme, että varsinkaan eläinten terveys ja hyvinvointi ei saa vaarantua ruokavaliomuutosten vuoksi. Huomautamme, että erilaisten dieettien vaikutuksista eläimistä aiheutuvien päästöjen määrään tarvitaan vielä lisää tutkimustietoa.

Maataloudessa on kyse ruoasta, mutta myös ruokaturvasta, huoltovarmuudesta ja koko maan elinvoimaisuudesta. Tässä kotieläintuotanto on erityisesti Pohjois-Suomessa keskeisessä roolissa. Luontaiset olosuhteet tällä alueella ovat pääosin sellaisia, joissa kotieläimet pystyvät muuttamaan ihmisille kelpaamatonta raaka-ainetta maidoksi ja lihaksi. Pellot soveltuvat tällä alueella valtaosin nurmen ja rehuviljan tuotantoon, josta varsinkin nauta ja lamma pystyvät muokkaamaan tehokkaasti ihmisille kelpavaa ravintoa.

Kunnianhimoisemmat toimenpiteet edellyttävät hajautetun maataloustuotannon vahvistamista ja keskittämiskehityksen kääntämistä takaisin hajautettuun tuotantoon. Tämä on ilmaston, eläinten hyvinvoinnin, eläintautien ja maaseudun elinvoimaisuuden kannalta paras vaihtoehto, joka vaatii myös politiikkatoimia.

Suopohjien maatalouskäyttö

Luonnoksen "Entisten turvetuotantoalueiden maatalouskäyttöön siirtymisen rajoittaminen" (s. 106) tekstistä puuttuu perusteita ja määritelmiä. Kyseessä on suunnitelman epäkohta, koska siinä ei kerrota konkreettisia

ilmastovaikutuksia tai tarjota markkinavaihtoehtoja tulevaisuuteen. Läheskään kaikki turvetuotannosta vapautuvat alueet eivät ole paksaturpeisia, vaan suuri osa näistä alueista ovat ohutturpeisia ja ojitettuja lohkoja. Lohkojen hydrologiaa on jo muutettu ja turvekerrosta päältä poistettu. Potentiaalisia ja yksityisomistuksessa olevia maa-aloja on kuluvalle vuosikymmenellä vapautumassa turvetuotannosta kymmeniä tuhansia hehtaareita ja luonnosteltu teksti rajoittaisi maanomistajan oikeutta päättää alueidensa käytöstä. Suopohjien käytössä maanomistajalle tulee jättää erilaisia vaihtoehtoja käytölle, kuten metsitys, uusiutuva energia (esim. aurinkopaneelit) ja maatalous.

Haluamme painottaa, että turve- ja multamaat ovat poudankestäviä ja pystyvät tuottamaan hyviä satoja kuivinakin kesinä. Tällä on merkittävä vaikutus Suomen huoltovarmuuteen ja ruokaturvaan. Lisäksi eloperäiset pellot tarvitsevat puolet vähemmän typpilannoitusta kuin kivennäismaat. Keinotyyppilannoitteiden valmistus ilmakehän typpikaasusta sitomalla vaatii paljon energiaa, ja tämä on myös otettava huomioon ilmastovaikutuksia arvioitaessa. Typen lähteistä muodostuu dityppioksidipäästöjä, mutta viimeisimpien tutkimustulosten mukaan päästöt ovat hetkittäisiä piikkejä, joihin vaikuttavat sääolot ja maaperän mikrobitoiminta. Huomautamme, että suunnitelman tulisi esittää tutkimuksen lisäämistä, jotta viljelyteknisesti päästäisiin estämään typen tappioita takaisin ilmakehään tai vesistöihin.

Turvetuotannosta vapautuvien alueiden osalta on tarpeen, että maankäytössä huomioitaisiin alueen tai maatalon toiminnan kannalta kestävin kokonaisuus. Jos esimerkiksi ohutturpeisen ja hydrologialtaan muuntuneen suopohjan käyttö maatalouteen parantaa peltorakennetta, tehostaa tuotantoa, vähentää työkoneliikennettä ja mahdollistaa tehottomamman maatalousmaan metsittämisen; tulisi silloin olla mahdollista, että turvepohjainen maa otetaan myös muuhun käyttöön kuin vain nurmiviljelyyn.

Metsityksen tukeminen on oltava pitkäjänteistä ja luotettavaa. Metsitykseen kohdennettujen varojen loppuminen ei ole tällaista.

Peltometsäviljely

Peltometsäviljelyyn (sivulla 111) liittyvä lause ”Peltometsäviljely on vanha viljelytapa, jossa pyritään parantamaan maatalouden toimintaedellytyksiä lisäämällä puita ja pensaita perinteisiin maataloustuotantorjestelmiin.” luo mielikuvan, että se olisi ollut yleisesti käytetty viljelymenetelmä myös Suomessa. Näin ei kuitenkaan ole. Esimerkiksi maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU) valmistelun aikana on todettu, että peltometsäviljelystä ei ole selkeää käsitystä siitä, mitä se voisi Suomen olosuhteissa olla vaatien lisätyöstämistä.

Huomautamme, että tulisikin mainita peltometsäviljelyn vaativan vielä tutkimusta, tai muuten tuoda esille nykytilanne ja odotukset. Suunnitelmaluonnos lupaa paljon todetessaan, että ”peltometsätalouden avulla voi olla mahdollista parantaa peltojen viljavuutta, vähentää eroosiota ja ravinteiden huuhtoutumista”. Tälle väitteelle ei löydy tieteellisiä, vertaisarvioituja tutkimustuloksia tieteellisistä julkaisuista Suomen olosuhteista. Minkä tyyppisestä viljavuudesta on kyse? Entä puiden juurten vaikutukset salaojiin ja mahdollisiin tukoksiin ja sitä myötä pintavirtailun lisääminen?

Maanparannusaineet

Osio, jossa kerrotaan maanparannusaineiden mahdollisuuksista parantaa maaperän hiilivarastoa (sivulla 111), vaatii täydentämistä vaikutusten arvioinnilla tai tilannekatsauksella. Myös tiedonpuutteet/-tarpeet tulisi suunnitelmassa mainita rohkeasti ja rehellisesti.

Hiilensidontamarkkinoiden edistäminen

Sivun 108 toteamus ”Hiilensidontamarkkinoiden kehittäminen voisi edistää päästövähennysten aikaansaamista” on ponnottoman lakoninen. Kannustamme valtiota edistämään myös maatalousmailla toimivien hiilensidontamarkkinoiden syntymistä. Asiaan kiinteästi liittyvää EU:n hiiliviljely-/sertifiointialoitetta ei ole noteerattu käynnissä olevana EU-politiikan kehityskulkuna. Jotta EU-aloitteesta voisi tulla myös suomalaisissa olosuhteissa käytännössä toimiva, tulisi aloitteen valmisteluun osallistua aktiivisesti yhdessä komission kanssa.

Ravitsemussuosittukset

Suomen ilmastosuunnitelmaluonnoksessa viitataan ravitsemussuosituksiin (sivu 112–113). Ilmastokriteerit on erotettava omaksi kokonaisuudeksi terveystieteiden rinnalle. Ilmastokriteereissä on tunnistettava pohjoiset erityisolot ja nurmipohjaisen ruuantuotannon suhteellinen etu. Suomen oloissa kasvinviljelyn ja karjatalouden yhdistelmällä saavutetaan ilmastokestävin ja resurssitehokkain ruuantuotanto, sillä 1) karjataloudessa ja bioenergiassa hyödynnettävä nurmi kasvaa Suomessa hyvin ja varmasti ylläpitäen pellon kasvukuntoa ja viherpeitteisyyttä; 2) nurmi on merkityksellinen tekijä ruokakasvien viljelykierrrossa parantaen niiden ilmastokestävyttä ja 3) karjatalous hyödyntää sadot, joiden laatu ei täytä ruoka- tai juomateollisuuden vaatimuksia epäsuotuisina kasvukausina tai korjuuolujen seurauksena. Ilmasto- ja ympäristönäkökulmasta etuina Suomessa ovat myös runsaat vesivarat ja suhteellisen vähäinen antibioottien käyttö (vain tarpeen mukaan).

Suomen vahvuus on kestävässä kotieläintuotannossa, joka pystyy tuottamaan merkittävän osan kansalaisten tarvitsemasta ravinnosta. Kotieläintuotanto muuttaa ihmiselle kelpaamatonta raaka-ainetta ihmiselle hyödynnettävään muotoon. Tähän ei mikään muu ruokajärjestelmä pysty.

Nyt ympäristöministeriön alaisuudessa valmisteltu ilmastopolitiikan suunnitelma astuu toimialueensa ulkopuolelle, kun se puuttuu ravitsemussuosituksiin. Niitä tulee tarkastella STM:ssä, ja ihmisten hyvinvointiin huomio kiinnittäen. Suunnitelmassa voidaan huomioida kulutustottumusten muutos, ja elintarvikeketjun sopeutuminen muutoksiin. Tärkeää on arvioida ruokaturvan säilyminen. Sen yksi kivijalka on meidän kotieläintaloutemme, jonka yhtenä vahvuutena on nurmiviljelyn hyödyntäminen.

Biokaasu laajamittaisena ratkaisuna KAISU:n haasteisiin

Kansallista biokaasuohjelmaa kokonaisuutena ja siinä esitettyjen toimenpiteiden toimeenpanoa ei ole mainittu sivulla 108 kohdassa Ravinteiden kierrätys ja biokaasu. Muutamat tärkeimmistä kansallisen biokaasuohjelman toimenpiteistä on poimittu ja mainittu kyseisessä kohdassa. Biokaasuekosysteemien edistämiseksi kokonaisuutena olisi voinut antaa painokkaamman roolin. Nyt esimerkiksi ei ole täysin selvää etenevätkö kaikki kansallisessa biokaasuohjelmassa esitetyt toimenpiteet käytäntöön asti ja miten toimien pidemmän aikavälin vaikuttavuutta mitataan.

Suunnitelmassa esitetään sivulla 105 biokaasunurmiksi suunnitellun 33 100 ha vuonna 2030 ja 78 500 ha 2040. Merkillepantavaa on, että nämä hehtaarit on suunniteltu vain kivennäismaille. Määrä on varsin vaatimaton, kun potentiaalia on enempiäkin. Biokaasunurmia tarvitaan myös orgaanisille maille. Miksi suunnitelma ei näe tarvetta ja mahdollisuutta luoda hiiltä sitovaa biokaasunurmimarkkinaa? Tämä ratkaisu mahdollistaisi eloperäisten maiden ilmastokestävän hyödyntämisen biotaloudessa ja ansaitsisi tulla huomioiduksi. Päästövähennyspotentiaali olisi syytä laskea auki.

Tärkeää on edelleen muistaa ilmastopolitiikan suunnittelussa alueiden erilaisuus, ja että toimet eivät aiheuta sosiaalista tai taloudellista epäoikeudenmukaisuutta alueiden välillä. Tietyille alueelle kohdennettavien toimenpiteiden vaikutukset on tutkittava ennen toimeenpanoa niin että asianmukaisin ehdoin ja korvauksin oikeudenmukaisuus toteutuu. Lainsäädäntö ja politiikkatoimet eivät saa aiheuttaa maataloilta byrokratiaa, hallinnollista taakkaa, joka on aina pois laadukkaasti ruoan tuottamisesta ja tuotannon kehittämisestä.

Rakennusten erillislämmitys

4a Rakennusten erillislämmitykseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Yhdyn tämän osa-alueen esitettyihin lisätoimiin

X Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää vähemmän ilmastotoimia

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

4b Rakennusten erillislämmitys – avovastaus

Suomessa iso osa pientalojen lämmityksestä perustuu kiinteistökohtaiseen puuenergiaan ja puu on täydentävänä lämmönlähteenä. Uusilla järjestelmillä vuositason energiatehokkuus voi olla kymmeniä prosentteja parempi samalla kun ilmapäästöt saadaan paremmin suodatettua. Energiapuun käyttö edistää samalla metsien hoitoa ja ylläpitää niiden kasvua, mikä on myös tässä nähtävä ilmastotoimena.

Puun käyttö lämmityksessä on Suomen vahvuuksia. Se vähentää fossiilisten polttoaineiden tarvetta, riippuvuutta tuontien energiasta ja ylläpitää sekä parantaa metsiemme kasvua, mikä edelleen parantaa metsien hiilensidontaa. Puun käyttöä tulee edistää myös ilmastopoliittikan keinoin.

Työkoneet

5a Työkoneisiin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Yhdyn tämän osa-alueen esitettyihin lisätoimiin

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää vähemmän ilmastotoimia

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

5b Työkoneet – avovastaus

Esitämme, että sivulla 92 käynnistettäväksi esitetty ajoneuvoihin ja vaihtoehtoisin käyttövoimiin liittyvä laaja tutkimusohjelma laajennettaisiin heti alusta alkaen koskemaan myös maa- ja metsätalouden työkoneita.

Työkoneiden osalta nykyisiä toimia laajentavat politiikkatoimet eivät sisällä toimijoille käytännössä mitään vaihtoehtoisia käyttäytymismallia. Toimenpiteiden toteuttaminen vaikuttaakin ensisijaisesti fiskaaliselta toimelta, jolla on maa- ja metsätalouden harjoittajille kustannuksia nostava vaikutus.

Jätehuolto

6a Jätehuoltoon suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Yhdyn tämän osa-alueen esitettyihin lisätoimiin

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää vähemmän ilmastotoimia

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

F-kaasut

7a F-kaasuihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Yhdyn tämän osa-alueen esitettyihin lisätoimiin

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää vähemmän ilmastotoimia

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Teollisuus ja muut päästöt

8a Teollisuuteen ja muihin päästöihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Yhdyn tämän osa-alueen esitettyihin lisätoimiin

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää vähemmän ilmastotoimia

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Kuntien ja alueiden ilmastotyö

9a Kunnille ja alueille suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Yhdyn tämän osa-alueen esitettyihin lisätoimiin

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää vähemmän ilmastotoimia

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Kulutuksen hiilijalanjälki

10a Kulutukseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Yhdyn tämän osa-alueen esitettyihin lisätoimiin

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää vähemmän ilmastotoimia
En ota kantaa tähän osa-alueeseen

10b Kulutus – avovastaus

Kulutusperäiset päästöt ja niiden laskenta vaatii tarkennusta. Esimerkiksi ruuankulutuksen päästöt (hiilidioksidin hajoaminen) lasketaan maataloudelle, joka sitoo kulutuksessa vapautuvan hiilidioksidin (mutta jätetään huomiotta). Tämä luo epätasa-arvoisuutta sektorien ja alueiden välille. Ruuantuottajakunnat eivät voi saavuttaa hiilineutraalisuutta kuten ruuankuluttajakunnat.

Maatalouden eli ruoan osalta tilanne on vääristynyt siinä, että ruoan kulutuksen päästöt jäävät käytännössä maatalouden kannettaviksi. Ilmastopolitiikassa vaaditaan suunnan muutos siinä, että se hyväksyy maatalouden tekemän hiilen sidonnan. On kestävämpää, mikäli maatalouden katsotaan aiheuttavan kaikki ruoan päästöt, mutta sen ei katsota vastaavalla tavalla sitovan hiiltä. Kun kulutus vielä tapahtuu jo nyt valtaosin ja entisestään kasvavissa määrin kaupungeissa, on erityisen tärkeää, että ilmastopolitiikka ottaa huomioon tämän epäsuhdan. Kunnat, joissa harjoitettava maatalous ruokkii suomalaiset myös suurissa kaupungeissa eivät voi jäädä ilmastopolitiikan maksumiehiksi, eikä naisiksi. Mikäli tätä epäsuhdaa ei korjata, ei suunnitelma eikä sen pohjalta rakentuva ilmastopolitiikka saa kaikkien kansalaisten hyväksyntää.

Jokaisen meistä on kuitenkin syötävä säilykseen hengissä. On kohtuutonta, että tästä aiheutuvat päästöt kohdistuvat kokonaisuudessaan maatalouteen.

Julkiset hankinnat

11a Julkisiin hankintoihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Yhdyn tämän osa-alueen esitettyihin lisätoimiin

X Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää vähemmän ilmastotoimia

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

11b Julkiset hankinnat – avovastaus

Toimenpiteissä ehdotetaan tarkasteltavaksi mahdollisuuksia sisällyttää hankintalainsäädännön tavoitteisiin velvoite huomioida ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat. Ensimmäinen on lisättävä vaikutusarviointien laatua ja tarkkuutta eli paikata todettu tietovaje ja sen myötä laskenta sekä ottaa huomioon kotimaisen tuotannon suhteelliset vahvuudet. Maatalouden osalta on nähtävää myös veden saatavuus (3 % vuosivalumasta käytössä), mikä luo suhteellista etua kotimaiselle ruuantuotannolle (suhteellinen vesijalanjälki).

Julkisten hankintojen osalta on aina tehtävä niin yritys- kuin maaseutuvaikutusten arviointi. Nykyinen tietopohja arvioinnin perusteiksi on myös vielä vajavainen sekä epäyhtenäinen.

Ympäristö- ja sosiaalisten näkökohtien huomioimisen velvoite tulee sisällyttää hankintalainsäädäntöön vasta, kun näiden näkökohtien arviointi menetelmät on verifioitu ja validoitu. Niiden tulee kyetä tunnistamaan kotimaisen ruuantuotannon etuudet esimerkiksi vesijalanjäljen tai eläintiheyden osalta.

Hankintaorganisaatioiden yhteistyöhön panostaminen ei saa johtaa hankintakokonaisuuksien osalta sellaiseen kasvuun, että se rajaa pienten toimijoiden mahdollisuuksia osallistua tarjouskilpailuun.

Muut poikkisektorit

12a Muille poikkisektoreille suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Yhdyn näiden osa-alueiden esitettyihin lisätoimiin

X Näille osa-alueille pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

Näille osa-alueille pitäisi esittää vähemmän ilmastotoimia

En ota kantaa näihin osa-alueisiin

12b Muut poikkisektorit – avovastaus

MTK:n näkemyksen mukaan biokaasuekosysteemien edistämiseksi kokonaisuutena olisi voinut antaa painokkaamman roolin. Nyt esimerkiksi ei ole täysin selvää etenevätkö kaikki kansallisessa biokaasuohjelmassa esitetyt toimenpiteet käytäntöön asti ja miten toimien pidemmän aikavälin vaikuttavuutta mitataan.

Toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi

13a Toimenpideohjelman vaikuttavuus

Yhdyn toimenpideohjelmassa esitettyjen toimenpiteiden kokonaisuuteen
X Toimenpideohjelmassa pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä
Toimenpideohjelmassa pitäisi esittää vähemmän ilmastotoimia
En ota kantaa toimenpideohjelmaan

13b Toimenpideohjelma – avovastaus

Kunnianhimoa tulisi lisätä kustannustehokkaiden toimenpiteiden valikoimiseksi ja edistämiseksi. Tämä vaatii toimenpiteistä lisää tutkimusta, päästövähennyksistä kustannuksineen. Myös toimien toteutettavuutta ja konkretiaa (esim. markkinat, luonnonolojen merkitys) eri aikajänteillä tulisi arvioida huomattavasti enemmän, jotta toimien ja suunnitelman luotettavuus paranisi. Priorisointi relevanteimpien ja kustannustehokkaimpien toimien edistämiseksi, jossa otetaan huomioon sosiaalinen oikeudenmukaisuus sekä luonnonolojen riippuvuus ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen, edistäisi suunnitelman ymmärrettävyyttä ja uskottavuutta.

Maatalous esimerkiksi ei pysty tekemään tehokkaita ilmastotoimia, mikäli maataloutta ei kannata harjoittaa. Kaikista huonointa ja vastuuttominta ilmastopolitiikkaa on ulkoistaa ruokaturva tuonnin varaan - toisten kaivosta juominen ja pöydässä syöminen ei voi olla Suomen kaltaisen sivistysvaltion ilmastopolitiikan lopputulema.

13c Mitä lisätoimia ehdotatte tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi?

Maatalouden tuottavuuteen ja resurssitehokkuuden lisäämiseen tarvitaan täsmäviljelyn edistämistä digitalisaatiolla eli älymaataloudella sekä maan kasvukunnon perusparannuksia (vesitalous, kalkitus) sekä tilusjärjestelyitä toimen onnistumiseksi. Täsmäviljelyyn siirtymiseen kannustaminen on välttämätöntä, mutta vaatisi perustaksi ja edellytykseksi maan kasvukunnon, viljavuuden, kasvinjalostuksen sekä IPM-kasvinsuojelun ja tasapainoisen täsmälannoituksen merkityksen korostamista. Unohtamatta optimaaliseen tilusrakenteeseen pyrkimistä, joka on yksi parhaista keinoista harjoittaa ilmastonäkökulmastaakin kestävä maataloutta. Pohjoisen sijainnin takia, 60 asteen pohjoispuolella, toteutuva maanviljely vaatii työkalupakkiin mahdollisen laajan kokoelman maanmuokkaus- sekä kylvömenetelmiä myös jatkossa. Vaihtoehtoja on pidettävä tarjolla ja niiden hyödyntämisestä on voitava päättää niin lohko- kuin ja vuositasolla. Tätä edesauttamaan tarvitaan laajempaa panostusta tutkimukseen monien menetelmien kohdalla eri puolella Suomea, jotta saadaan kaikki maalajit otettua huomioon.

Suomalainen maatalous voi vastata ilmastohaasteisiin, jos sille annetaan oikeat välineet, riittävät resurssit ja työrauha.

Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

14 Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

Suunnitelman politiikkatoimissa tulisi painottaa pitkäjänteisyyttä ja ennakoitavuutta. Eri ilmastotoimien vaikutusarvioinnit ovat puutteellisia tai uupuvat, sekä päästövaikutuksiltaan että markkinamahdollisuuksiltaan, mikä vaikeuttaa ympäristövaikutusten lisäksi taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten arviointia.

Suomalaisia elää vielä jatkossakin myös muualla kuin ns. kasvukeskuksissa. Valtaosa yhteiskunnan tarvitsemista ja myös vientiin menevien tuotteiden raaka-aineista tulee jatkossakin maaseudulta ja koko Suomen alueelta. Ilmastopolitiikan on pakko ottaa tämä huomioon.

Muita huomioita

15 Muita huomioita

16 Voiko organisaationi osaltaan edistää ilmastosuunnitelman tavoitteiden saavuttamista?

X Kyllä
 Ei